

Proizvodnja ksilanaze fermentacijom na čvrstoj podlozi za ekstrakciju ksilooligosaharida iz sojinih ljuskica

SAŽETAK

Pozadina istraživanja. Razvoj novog postupka proizvodnje ksilooligosaharida zasnovanog na 4R konceptu je omogućen integriranjem različitih tehnika, naročito enzimskih modifikacija u kombinaciji sa fizikalnim postupcima prethodne obrade obnovljivih materijala. Svrha je ovoga rada bila s pomoću novog soja plijesni *Penicillium* sp. iz poljoprivrednog otpada istodobno proizvesti ksilanazu i proizvode dodane vrijednosti, a to su ksilooligosaharidi.

Ekperimentalni pristup. Za proizvodnju ksilanaze provedena je fermentacija na čvrstoj podlozi od pšeničnih mekinja. U svrhu dobivanja ekstrakta sa što većom aktivnosti ksilanaze prvo je prilagođen vremenski okvir fermentacije. Zatim je razvijen postupak pročišćavanja ksilanaze kombinacijom dvaju membranskih jedinica i filtracijske kromatografije na propusnom gelu. Daljnja karakterizacija je obuhvaćala utvrđivanje optimalnih pH-vrijednosti i temperature, molarne mase ksilanaze, te ispitivanje kinetičkih parametara. Nakon toga, ispitana je sposobnost djelomično pročišćene ksilanaze da hidrolizira hemicelulozu ekstrahiranu iz sojinih ljuskica pomoću lužine.

Rezultati i zaključci. Rezultati pokazuju da je plijesan *Penicillium rubens* tijekom fermentacije na čvrstoj podlozi proizvela 21 U/g izvanstanične ksilanaze. Primjenom dvaju ultrafiltracijskih membrana od 10 i 3 kDa i kromatografije na propusnom gelu dobiven je prinos od 49 %, a enzim je pročišćen 13 puta. Pročišćena ksilanaza (35 kDa) cijepala je linearne β -(1 $\rightarrow$ 4) veze u ksilanu izoliranom iz bukovine, s maksimalnom brzinom reakcije od 0.64 μ mol/(min·mg) i Mihaelisovom konstantom od 44 mg/mL. Enzim je imao najveću aktivnost pri pH=6 i temperaturi od 45 °C. Pokazao je izraženu sposobnost hidrolize hemicelulozne frakcije izdvojene iz sojinih ljuskica, što je potvrđeno tankoslojnom kromatografijom. U hidrolizatu hidrotermalno obrađenih sojinih ljuskica opažena je prisutnost ksilooligosaharida različitog stupnja polimerizacije, dok je u hidrolizatu netretiranih sojinih ljuskica potvrđena prisutnost ksilotrioze i glukoze.

Novina i znanstveni doprinos. Naše spoznaje mogu poslužiti kao osnova za buduća istraživanja usmjerena na stvaranje novih enzimskih puteva za pretvaranje obnovljivih materijala u proizvode sa dodanom vrijednosti.

Ključne riječi: sojine ljuskice; ksilanaza; *Penicillium rubens*; ksilooligosaharidi; obnovljivi materijali; fermentacija na čvrstoj podlozi